

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów:

prawo podatkowe i rachunkowość

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Uniwersytet Łódzki w Łodzi

Data przeprowadzenia wizytacji:

7-8 czerwca 2024 roku

Warszawa, 2024

Spis treści

---

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	4
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	5
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	6
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	6
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	10
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	16
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	24
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	25
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	27
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	29
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	31
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	34
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	36

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Piotr Szwedo, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Elżbieta Bukalska, członek PKA
2. dr hab. Jan Rudnicki, ekspert PKA
3. Paweł Adamiec, ekspert ds. pracodawców PKA
4. Michał Pawłowski, ekspert ds. studenckich PKA
5. Wiktor Kordyś, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Wizytacja zespołu oceniającego przeprowadzającego w dniach 7-8 czerwca 2024 roku ocenę programową na kierunku prawo podatkowego i rachunkowość prowadzoną na Uniwersytecie Łódzkim, w Łodzi (dalej także jako: Uczelnia), stanowiła kolejną ocenę programową na tym kierunku. Poprzednia wizytacja została przeprowadzona w dniach 14-15 kwietnia 2018 roku i zakończyła się oceną pozytywną. Wizytacja w roku 2024 została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w związku z upływem okresu oceny programowej z roku 2018. Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej w trybie wizytacji stacjonarnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się zespołu oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię, który wraz z załącznikami stanowił także punkt wyjścia do opracowania raportu powizytacyjnego. Raport zespołu oceniającego został opracowany również na podstawie hospitacji zajęć dydaktycznych wskazanych przez członków zespołu odbywających się w trybie zdalnym w dniach 1-2 czerwca 2024 roku, ze względu na brak zajęć w terminie wizytacji stacjonarnej. W takim trybie w dniu 1 czerwca również przeprowadzono spotkanie ze studentami kierunku. Raport opracowano także na podstawie analizy losowo wybranych prac etapowych oraz losowo wybranych prac dyplomowych wraz z dokumentacją procedury dyplomowania. Przeprowadzono spotkania i rozmowy z władzami Uczelni, pracownikami, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Ponadto dokonano oglądu bazy dydaktycznej wizytując poszczególne sale dydaktyczne oraz bibliotekę. Zespół oceniający zapoznał się także z przedłożoną dokumentacją dotyczącą programów kształcenia a także dokumentacją dot. wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	prawo podatkowe i rachunkowość	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia II stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	niestacjonarne (zaoczne)	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	nauki prawne 65% - dyscyplina wiodąca, nauki o zarządzaniu i jakości 35%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry/ 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ³ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	nie dotyczy	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	nie dotyczy	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku		177
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁴		690 godz.
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów		104 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów		120 ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru		51 ECTS

¹ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MEiN z dnia 11 października 2022 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2022 poz. 2202).

³ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁴ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ⁵ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	spełnione
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	spełnione częściowo
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	spełnione częściowo
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	spełnione częściowo
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	spełnione częściowo

⁵ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Utworzony w 2012 roku kierunek prawo podatkowe i rachunkowość ma charakter interdyscyplinarnych studiów II stopnia o profilu ogólnoakademickim w formie niestacjonarnej. Łączy dwie dyscypliny z dziedziny nauk społecznych: nauki prawne oraz nauki o zarządzaniu i jakości. Stworzenie tego kierunku było owocem prowadzonej działalności badawczej: na Wydziale Prawa i Administracji – w zakresie prawa podatkowego, oraz na Wydziale Zarządzania – w zakresie rachunkowości. Kierunek prawo podatkowe i rachunkowość jest kierowany do absolwentów studiów I stopnia, II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich przede wszystkim z dziedziny nauk społecznych, mających podstawową wiedzę o funkcjonowaniu gospodarki i podatkach oraz umiejętności wykonywania podstawowych obliczeń.

Koncepcja i cele kształcenia zakładają wykształcenie absolwentów dysponujących wszechstronną, zaawansowaną i pogłębioną wiedzą z zakresu prawa podatkowego (z elementami innych specjalności prawniczych) i rachunkowości oraz umiejętnościami i kompetencjami społecznymi niezbędnymi w pracy zawodowej. Celem jest wykształcenie kadry specjalistów, którzy będą mogli zajmować się szeroko pojętą obsługą podatkowo-rachunkową podmiotów gospodarczych oraz wykonywać zadania w administracji publicznej z zakresu podatków i rachunkowości, a także rozwiązywać problemy badawcze powstające na styku nauk prawnych i nauk o zarządzaniu i jakości. Absolwenci kierunku mogą znaleźć zatrudnienie m.in. jako pracownicy organów administracji skarbowej, główni księgowi w różnych podmiotach gospodarczych, doradcy ds. rachunkowości oraz polityki prawno-finansowej, analitycy finansowi, specjaliści ds. podatków i rachunkowości, kierownicy biur rachunkowych, kierownicy działów finansowych, pracownicy służb finansowo-księgowych, a także jako pracownicy biur rachunkowych i spółek konsultingowych zajmujących się doradztwem podatkowym i finansowym. Celem Jednostki było stworzenie programu studiów o szerszym niż doradztwo podatkowe profilu zawodowym, z wyraźnym ukierunkowaniem naukowo-badawczym.

Koncepcja i cele kształcenia są spójne z misją Uniwersytetu Łódzkiego, którą jest prowadzenie badań naukowych oraz kształcenie kolejnych pokoleń, bycie użytecznym dla społeczeństwa oraz odpowiadanie na wyzwania współczesności.

Koncepcja i cele kształcenia mieszczą się w dyscyplinach, do których kierunek prawo podatkowe i rachunkowość jest przyporządkowany: nauki prawne (65% - dyscyplina wiodąca) oraz nauki o zarządzaniu i jakości (35%).

Kształcenie na kierunku prawo podatkowe i rachunkowość realizowane jest w ramach współpracy między Wydziałem Prawa i Administracji (dalej także jako: WPiA) oraz Wydziałem Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego (dalej także jako: WZ). Główne kierunki badań naukowych prowadzonych na WPiA i WZ, związanych z kierunkiem Prawo podatkowe i rachunkowość, obejmują w szczególności zagadnienia materialnego - krajowego, unijnego i międzynarodowego - prawa podatkowego, proceduralnego prawa podatkowego, w tym procedur kontrolnych w sprawach podatkowych, systemu rachunkowości przedsiębiorstwa, rachunkowości finansowej i jej powiązań z podatkiem dochodowym, finansów przedsiębiorstwa oraz kształtowania polityki rachunkowości. Najistotniejsze osiągnięcia

prezentujące wyniki prowadzonych badań naukowych stanowią jedno- i wieloautorskie monografie, wieloautorskie komentarze do ustaw podatkowych oraz ustaw i wytycznych (krajowych i międzynarodowych standardów) z zakresu rachunkowości. Wyniki badań, które są wykorzystywane także w procesie dydaktycznym, publikowane są również w postaci artykułów naukowych w czasopiśmie oraz prezentowane w trakcie konferencji naukowych, krajowych i międzynarodowych. Nastawienie takie wskazuje powiązanie koncepcji i celów kształcenia z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany. Potwierdzeniem wysokiej jakości prowadzonych badań są bardzo dobre wyniki ewaluacji dyscyplin: nauki i prawne i nauki o zarządzaniu i jakości w 2022r.

Koncepcja i cele kształcenia stanowią odpowiedź na potrzeby rynku pracy, wymagającego połączenie zagadnień zarówno z obszaru prawa podatkowego, jak i rachunkowości. Profesje związane z doradztwem podatkowym wymagają bowiem nie tylko wiedzy prawniczej, ale również wiedzy z obszaru rachunkowości. Z kolei księgowi, oprócz rachunkowości, winni także posiadać wiedzę z zakresu szeroko rozumianego prawa podatkowego.

Funkcjonująca w momencie formułowania koncepcji kierunku Rada Pracodawców (w skład którego to ciała wchodziła przedstawiciele władz sądów, prokuratury, prawniczych samorządów zawodowych, a także władz administracji samorządowej i rządowej w regionie łódzkim) wyrazili swoje opinie i uwagi w trakcie tworzenia programu studiów oraz modyfikacją dotychczasowych. Zadaniem Rady było wyrażanie opinii na temat dostosowania programów studiów na WPIA i założonych efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów do potrzeb rynku pracy oraz oczekiwanych od absolwentów WPIA kompetencji w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw społecznych – w tym także ocenianego kierunku prawa podatkowe i rachunkowość.

Potwierdzeniem dopasowania koncepcji i celów kształcenia do wymogów rynku pracy są korzystne statystyki absolwentów tego kierunku z roku 2021 na tle absolwentów kierunków w dziedzinie nauk społecznych, a w szczególności są one korzystniejsze w zakresie czasu poszukiwania pracy etatowej, wynagrodzenia, względnego wskaźnika zarobków, czy wskaźnika bezrobocia (ELA).

Wprawdzie program studiów nie wskazuje wprost wykorzystywania metod i technik kształcenia na odległość, to jednak Jednostka je stosuje w procesie kształcenia, a w szczególności: Moodle (platforma wspierająca nauczanie zdalne. Za jej pomocą nauczyciel akademicki udostępnia materiały dydaktyczne. Daje możliwość kontrolowania wiedzy i umiejętności poprzez różnorodne testy, quizy oraz zadania) oraz Microsoft Office 365 (zestaw rozwiązań wspierających pracę w zespole. Microsoft Teams i inne rozwiązania Microsoft dostępne dla wszystkich pracowników i studentów UŁ umożliwiają swobodną pracę i naukę zdalną). Ponadto, w procesie kształcenia wykorzystywany USOSweb jest rozszerzeniem systemu USOS i stanowi główny interfejs dla nauczycieli akademickich oraz studentów. USOSweb pozwala na przeniesienie na płaszczyznę elektroniczną wielu usług, czynności i procedur wykonywanych przez nauczycieli akademickich i studentów, które są związane z organizacją i dokumentacją przebiegu studiów. Wszystko to powyżej opisane wpływa na rozwijanie kompetencji cyfrowych.

Jednostka sformułowała 12 efektów uczenia się w zakresie wiedzy, 16 w zakresie umiejętności oraz 7 w zakresie kompetencji społecznych, w łącznej liczbie 35 efektów uczenia się.

Wśród efektów uczenia się w zakresie wiedzy znajdują się takie odnoszące się do m.in. znajomości w pogłębionym stopniu metod i narzędzi z zakresu prawa podatkowego, prawa gospodarczego, administracji oraz rachunkowości i zarządzania finansami, w tym dotyczące pozyskiwania

i przetwarzania danych oraz komunikowania informacji finansowych i niefinansowych (05PR-2A_W06), wybranych systemów norm i reguł (prawnych, organizacyjnych, zawodowych, etycznych) organizujących struktury i instytucje społeczne i rządzących nimi prawidłowościach oraz o ich źródłach, naturze, zmianach i sposobach działania w obszarze prawa podatkowego, prawa gospodarczego oraz rachunkowości i zarządzania finansami (05PR-2A_W07) czy metod i narzędzi opisu odpowiednich dla prawa podatkowego, prawa gospodarczego, administracji, rachunkowości i zarządzania finansami, w tym metod projektowania systemów i techniki pozyskiwania danych, pozwalające opisywać struktury i instytucje gospodarcze oraz procesy w nich zachodzące (05PR-2A_W12).

Efekty uczenia się w zakresie umiejętności odnoszą się do m.in.: umiejętności prawidłowego interpretowania i wyjaśniania procesów i zdarzeń gospodarczych w zakresie prawnym, administracyjnym, podatkowym, rachunkowości oraz zarządzania finansami (05PR-2A_U01), właściwego analizowania przyczyn i przebiegu procesów i zdarzeń gospodarczych, formułowania własnych opinii na ten temat oraz stawiania i weryfikowania prostych hipotez badawczych (05PR-2A_U03), prognozowania i modelowania złożonych procesów społecznych i gospodarczych obejmujące zjawiska z różnych obszarów życia społecznego z wykorzystaniem zaawansowanych metod i narzędzi prawno-podatkowych oraz z zakresu rachunkowości (05PR-2A_U04), posługiwania się systemami normatywnymi, normami i regułami (prawnymi, zawodowymi, etycznymi) z dziedziny prawa i rachunkowości oraz zarządzania finansami w celu rozwiązywania konkretnych problemów społecznych i gospodarczych (05PR-2A_U05), doboru właściwych strategii podatkowych i finansowych do zarządzania (05PR-2A_U13).

Wśród efektów uczenia się w zakresie kompetencji społecznych znajdują się te odnoszące się m.in. do: gotowości do prawidłowego identyfikowania i rozstrzygania dylematów związanych z wykonywaniem zawodu (05PR-2A_K02), do uczestniczenia w przygotowaniu projektów z zakresu prawa podatkowego, prawa gospodarczego, administracji, rachunkowości i zarządzania finansami oraz przewidywania wielokierunkowych skutków społecznych i gospodarczych, a zwłaszcza prawnych i finansowych (05PR-2A_K03), do tworzenia zespołów problemowych, kierowania nimi i ponoszenia odpowiedzialności za nie oraz uczestniczenia w przygotowaniu projektów o charakterze prawnym i gospodarczym, przewidując skutki prawno-podatkowe i finansowe swojej działalności (05PR-2A_K07).

Wśród sformułowanych efektów uczenia się znajdują się te odnoszące się do umiejętności prowadzenia badań naukowych i kompetencji badawczych, np.: potrafi właściwie analizować przyczyny i przebieg procesów i zdarzeń gospodarczych, formułować własne opinie na ten temat oraz stawiać i weryfikować proste hipotezy badawcze w obszarze prawa podatkowego i rachunkowości (05PR-2A_U03), posiada umiejętność rozumienia i analizowania zjawisk społecznych i gospodarczych, rozszerzoną o umiejętność pogłębionej teoretycznej oceny tych zjawisk w aspekcie prawnym i finansowym, z zastosowaniem odpowiedniej metody badawczej (05PR-2A_U08), posiada pogłębioną umiejętność przygotowania różnych prac pisemnych w języku polskim lub w języku obcym, w zakresie prawa podatkowego i rachunkowości (05PR-2A_U09), posiada pogłębioną umiejętność przygotowania wystąpień ustnych i prowadzenia debaty w języku polskim lub w języku obcym, w zakresie prawa podatkowego i rachunkowości (05PR-2A_U10). Wśród sformułowanych efektów uczenia się znajdują się również te odnoszące się do kompetencji językowych (05PR-2A_U11 - ma umiejętności językowe w zakresie prawa podatkowego i rachunkowości, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego).

Sformułowane efekty uczenia się prawidłowo opisują specyficzną sylwetkę absolwenta. Sformułowane efekty uczenia się są zgodne z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany (to jest nauki prawne oraz nauki o zarządzaniu i jakości). Odpowiadają również tematyką i zakresem prowadzonym badaniom naukowym na Wydziale Prawa i Administracji oraz na Wydziale Zarządzania. Są zgodne z 7 poziomem Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Sformułowanie efektów uczenia się jest poprawne, zostały one sformułowane w sposób zrozumiały, są możliwe do osiągnięcia. Ponadto, kierunkowe efekty uczenia się zostały powiązane z poszczególnymi zajęciami ujętymi w planie studiów (z jednym wyjątkiem zajęć – egzamin magisterski) oraz efektami uczenia się z formułowanymi dla poszczególnych zajęć (macierz efektów uczenia). Powiązania te są poprawne, a sformułowane efekty uczenia się dla zajęć są adekwatne do poziomu studiów i dyscyplin do których kierunek został przyporządkowany. Stworzony został system umożliwiający osiągnięcie efektów uczenia się.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.			
2.			

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1⁶ (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Jednostka zapewniła spójność koncepcji i celów kształcenia na kierunku prawo podatkowe i rachunkowość ze strategią uczelni. Koncepcja kształcenia mieści się w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany (nauki prawne oraz nauki o zarządzaniu i jakości). Jednostka ściśle powiązała kształcenie na ocenianym kierunku z działalnością naukową prowadzoną w obydwu wydziałach zaangażowanych w kształcenie na kierunku prawo podatkowe i rachunkowość. W formułowaniu koncepcji kształcenia zaangażowane było i na bieżąco są przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego. Koncepcja kształcenia odpowiada na potrzeby zawodowego rynku pracy, czego potwierdzeniem są ponadprzeciętne korzystne wyniki absolwentów na rynku pracy (ELA).

⁶W przypadku gdy propozycje oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać propozycję oceny dla każdego poziomu odrębnie.

Sformułowane kierunkowe efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Mieszczą się także w zakresie dyscyplin, do których jest przyporządkowany kierunek. Efekty uczenia się w sposób specyficzny i trafny opisują wymagania w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Efekty uczenia się zostały sformułowane w sposób zrozumiały i realistyczny. Kierunkowe efekty uczenia się zostały zdekomponowane na poziom poszczególnych zajęć (z wyjątkiem egzaminu magisterskiego). Dzięki temu możliwe jest stworzenie prawidłowego systemu ich weryfikacji. Sformułowane efekty uczenia się odpowiadają 7 poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji. W efektach uczenia się znajdują się odwołania do kompetencji badawczych studentów właściwych dla ogólnoakademickiego profilu kształcenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Unikatowość koncepcji kształcenia na kierunku prawo podatkowe i rachunkowość (łączyjąc dwie dyscypliny z dziedziny nauk społecznych: nauki prawne oraz nauki o zarządzaniu i jakości) oparta została na przeglądzie potrzeb rynku zawodowego, opinii interesariuszy oraz przeglądu oferty kształcenia różnych jednostek. Przegląd ten dotyczył oferowanych w Polsce studiów podyplomowych z prawa podatkowego oraz rachunkowości, a także – do pewnego stopnia – programów studiów kierunków doradztwa podatkowego, oferowane przez niektóre uczelnie krajowe (Akademia Leona Koźmińskiego, Szkoła Główna Handlowa, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski). Źródłem inspiracji była również oferta dydaktyczna niektórych wiodących zagranicznych uczelni w tym m.in. Wirtschaftsuniversität Wien (Austria), KU Leuven (Belgia), czy Tilburg University (Niderlandy).

Rekomendacje

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Jednostka posiada opracowany program kierunku prawo podatkowe i rachunkowość przyjęty uchwałą Senatu UŁ z 2022 r. Elementami tego programu są między innymi następujące informacje: poziom studiów, profil studiów, forma studiów, tytuł zawodowy, dyscypliny naukowe, do których kierunek jest przyporządkowany, kierunkowe efekty uczenia się, plan studiów wraz z liczbą godzin zajęć i punktów ECTS przypisanych do poszczególnych zajęć, łączną liczbę punktów ECTS, liczbę semestrów, opis procesu prowadzącego do uzyskania efektów uczenia się, powiązanie kierunkowych efektów uczenia się z zajęciami, treści przypisane do zajęć wraz z efektami uczenia się dla poszczególnych zajęć. Jednostka nie przewidziała w programie studiów praktyk zawodowych. Program studiów jest kompletny i zawiera wszystkie elementy wymagane Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów.

Treści ujęte w programie studiów są zgodne z aktualnym stanem wiedzy i badań w dyscyplinach: nauk prawnych i nauk o zarządzaniu i jakości (ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień rachunkowości i ich zastosowaniem w zarządzaniu). Treści programowe ujęte w programie studiów są też powiązane z głównymi kierunkami badań naukowych prowadzonych na WPiA i WZ, (zagadnienia materialnego - krajowego, unijnego i międzynarodowego - prawa podatkowego, proceduralnego prawa podatkowego, w tym procedur kontrolnych w sprawach podatkowych, systemu rachunkowości przedsiębiorstwa, rachunkowości finansowej i jej powiązań z podatkiem dochodowym, finansów przedsiębiorstwa oraz kształtowania polityki rachunkowości).

Studia na kierunku prawo podatkowe i rachunkowość prowadzona są przez Jednostkę na II stopniu o profilu ogólnoakademickim w formie niestacjonarnej. Studia trwają 4 semestry i związane są z potrzebą osiągnięcia 120 punktów ECTS. Tytuł zawodowy uzyskiwany po zakończonych studiach to tytuł zawodowy magistra. Przyjęty nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS niezbędny do ukończenia studiów zapewnia osiągnięcie założonych efektów uczenia się.

Jednostka nie zdefiniowała wprost łącznej liczby godzin pracy studenta (sumy godzin zajęć w bezpośrednim kontakcie z osobą prowadzącą zajęcia i pracy własnej) koncentrując się jedynie na wykazaniu godzin zajęć w bezpośrednim kontakcie z osobą prowadzącą zajęcia. Łączna liczba godzin tych zajęć w całym toku kształcenia wynosi 690 godzin zajęć. Jednostka w programie studiów zadeklarowała, że łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć kontaktowych (wymagających bezpośredniego udziału wykładowców i studentów) wynosi 104 punkty ECTS. Jednostka nie potwierdziła powiązania między tymi dwoma kategoriami: 690 h godzin zajęć w bezpośrednim kontakcie (co sugeruje ok 30 punktów ECTS) oraz 104 punktów ECTS (co sugeruje 2.600 h) osiąganych na zajęciach w bezpośrednim kontakcie. Zwrócić należy jednak uwagę, że przepisy prawa (art. 63 Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 2018r.) co do liczby ECTS, które winny być realizowane na zajęciach w bezpośrednim kontakcie stawiają wymagania wyłącznie w odniesieniu do studiów stacjonarnych (na studiach niestacjonarnych mniej niż połowa punktów ECTS objętych programem studiów może być uzyskiwana z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów).

W pierwszym roku studiów przewidziana jest realizacja następujących zajęć: instytucje prawa cywilnego, handlowego i gospodarczego w prawie podatkowym i rachunkowości, zagadnienia systemowe prawa podatkowego, postępowanie podatkowe i postępowanie sądowo-administracyjne w sprawach podatkowych, procedury kontrolne w sprawach podatkowych, bazy danych i systemy informacji prawnej w prawie podatkowym, opodatkowanie dochodu w prawie polskim, system rachunkowości przedsiębiorstwa, rachunkowość finansowa, finanse przedsiębiorstwa, moduł wybieralny (WPiA), moduł wybieralny (WZ), seminarium magisterskie. W drugim roku: podatek od towarów i usług, międzynarodowe prawo podatkowe, pisma procesowe w sprawach podatkowych, rachunkowość finansowa w świetle podatku dochodowego, kształtowanie polityki rachunkowości, moduły wybieralne (WPiA), moduły wybieralne (WZ), moduły wybieralne (WPiA albo WZ), moduły wybieralne – konwersatorium w języku obcym, seminarium magisterskie. Sekwencja zajęć jest poprawna: od wprowadzających do coraz bardziej szczegółowych. W każdym semestrze realizowanych jest ok 7 rodzajów przedmiotów pozwalających zgromadzić ok 30 punktów ECTS.

Do zajęć realizowanych w danym semestrze zostały przypisane punkty ECTS. Do zajęć zostały przygotowane sylabusy. Jednak nie wszystkie sylabusy są kompletne – a więc system informacyjny między Jednostką a studentami (system przekazywania informacji m.in.: na temat efektów uczenia się,

treści zajęć, metod dydaktycznych, liczby godzin zajęć, literatury do zajęć) nie jest kompletny. Przykładem niekompletnych sylabusów są te dotyczące przykładowo zajęć: *Bazy danych i systemy informacji prawnej w prawie podatkowym*, *Company evaluation*, *Doradztwo podatkowe i usługowe prowadzenie ksiąg i ewidencji do celów podatkowych*, *Opodatkowanie dochodu w prawie polskim*, *Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające w sprawach podatkowych*.

Szczególnym rodzajem zajęć (w grupie zajęć do wyboru) ujętym przez Jednostkę w planie studiów jest egzamin magisterski. Do zajęć tych przypisano 16 pktów ECTS (co przy założeniu 25 h pracy studenta przypadających na 1 pkt ECTS wymaga 400 h godzin pracy studenta – czy to w bezpośrednim kontakcie z osobami prowadzącymi zajęcia czy to pracy własnej). Taka liczba pktów ECTS stanowi 13% wszystkich punktów ECTS wymaganych do ukończenia studiów. Jednostka do tych zajęć nie przypisała żadnych form zajęć, efektów uczenia się osiąganych w trakcie tych zajęć, treści zajęć, metod kształcenia czy metod weryfikacji, nie określono też godzin pracy studenta – ani w bezpośrednim kontakcie ani samodzielnej pracy. Jednostka nie opracowała sylabusu do tych zajęć. Jednostka nie określiła więc nakładu pracy studenta niezbędnej do osiągnięcia tych punktów ECTS. Kierunkowe efekty uczenia się przypisane do zajęć *egzamin magisterski* są przypisane i osiągane w trakcie innych zajęć. Zatem zajęcia te z perspektywy osiągania założonych kierunkowych efektów uczenia się są zbędne. W konsekwencji, po wyłączeniu tych zajęć z planu studiów, można jednoznacznie stwierdzić, że Jednostka nie stworzyła spójnego i kompleksowego systemu pozwalającego osiągnąć efekty uczenia się, który zapewniłby osiągnięcie łącznej liczby 120 punktów ECTS.

Formy zajęć stosowane dla kierunku prawo podatkowe i rachunkowość to: wykład, ćwiczenia, konwersatorium, laboratorium, seminarium magisterskie. W ramach tej samej formy zajęć mogą występować różne typy aktywności, różniące się między sobą m.in. stopniem wykorzystania określonych metod dydaktycznych, proporcjami pomiędzy poszczególnymi komponentami nakładu pracy studenta (godziny kontaktowe, praca bieżąca, przygotowanie do egzaminu), proporcjami pomiędzy poszczególnymi kategoriami przewidywanych efektów kształcenia, sposobem zaliczenia. Formy zajęć różnią się m.in. pod względem celów, wykorzystywanych metod dydaktycznych, sposobów zaliczenia i są dostosowane do potrzeb wynikających z efektów uczenia się zakładanych dla poszczególnych przedmiotów i efektów kierunkowych – w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Formy dydaktyczne są odpowiednie do formy zajęć i umożliwiają osiągnięcie efektów uczenia się (zarówno tych kierunkowych oraz zdefiniowanych dla zajęć). Z ogółu 690 godzin zajęć dydaktycznych w bezpośrednim kontakcie z osobą prowadzącą zajęcia na wykłady przypada 320 h, co stanowi 46% ogółu zajęć w bezpośrednim kontakcie. Proporcja ta jest prawidłowa. Dobór formy zajęć jest poprawny z punktu widzenia osiągania efektów uczenia się na kierunku o profilu ogólnoakademickim.

Plan studiów umożliwia wybór zajęć, którym Jednostka przypisała punkty ECTS w wymiarze 51 punktów ECTS, co według Jednostki stanowi 42% łącznej liczby punktów ECTS osiąganych w toku studiów. Jednostka oferuje po trzy rodzaje zajęć w ramach każdego modułu zajęć. Moduły wybieralne rozpoczynają się od II semestru studiów, w którym student wybiera dwa konwersatoria z oferty WPiA i jedno konwersatorium z oferty WZ. W semestrze III student wybiera po dwa konwersatoria z oferty WPiA oraz oferty WZ. W semestrze IV student wybiera jedno konwersatorium z oferty WPiA lub WZ w języku polskim oraz jedno konwersatorium z oferty WPiA lub WZ w języku obcym. Lista oferowanych w danym roku akademickim modułów wybieralnych (w tym w językach obcych) jest przyjmowana przez Radę Wydziału i podawana do wiadomości studentów w terminie do 30 czerwca

poprzedzającego roku akademickiego. Wyboru seminarium magisterskiego student dokonuje także w II semestrze studiów.

Do zajęć do wyboru zaliczono też seminarium magisterskie (15 punktów ECTS i 90 godzin zajęć dydaktycznych) oraz egzamin magisterski (16 punktów ECTS). Do seminarium magisterskiego, w Jednostce przygotowano sylabusy – w łącznej liczbie kilkunastu w zależności od osoby prowadzącej seminarium magisterskie. Celem seminarium magisterskiego jest poszerzenie wiedzy studenta w wybranej specjalności nauk prawnych oraz nauk o zarządzaniu i jakości i ugruntowanie jej na pogłębionym, specjalistycznym poziomie. W ramach zajęć student rozwija wiedzę teoretyczną i umiejętności praktyczne dotyczące prowadzenia badań naukowych w obrębie wybranej specjalności. Student samodzielnie formułuje problemy badawcze, gromadzi odpowiednie źródła, dobiera stosowne metody i techniki badań, opracowuje i prezentuje wyniki badań, wyciąga wnioski i wskazuje kierunki dalszych badań w zakresie wybranej dziedziny. Po zakończeniu seminarium student potrafi przygotować zarówno zaawansowane naukowe prace pisemne w języku polskim i języku obcym, jak i przygotowywać i wygłaszać wystąpienia ustne przedstawiające zagadnienia z dziedziny nauk prawnych, zwłaszcza wybranej specjalności. Biorąc jednak pod uwagę zastrzeżenia opisane powyżej co do egzaminu magisterskiego, z łącznej liczby zajęć do wyboru należy wyłączyć te punkty ECTS przypisane do tych zajęć. Po wyłączeniu egzaminu magisterskiego, liczba punktów ECTS zajęć do wyboru wynosi 35 i stanowi 29% a więc nie spełniony wymóg minimum 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie.

Zajęcia realizowane w ramach kierunku prawo podatkowe i rachunkowość są powiązane z działalnością naukową. Łączna liczba ECTS takich zajęć przekracza połowę łącznej liczby ECTS wymaganej do ukończenia studiów. Takie przypisanie jest poprawne i spełnia wymagania określone przepisami prawa w tym zakresie.

Efekty uczenia się w zakresie znajomości nowożytnego języka obcego na poziomie biegłości B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego są realizowane poprzez uczestnictwo studenta w zajęciach (konwersatorium) prowadzonych w języku obcym (moduł wybieralny w języku obcym) kończącym się egzaminem. Zajęcia te zakładają też opanowanie języka specjalistycznego i obejmują 20 godzin zajęć dydaktycznych w bezpośrednim kontakcie (i 4 pkt ECTS).

Jednostka oferuje zajęcia z dziedziny nauk humanistycznych, którym przyporządkowano 5 punktów ECTS: etyka zawodowa (3 pkt ECTS) oraz Kultura słowa w wypowiedzi naukowej (2 pkt ECTS). Jednostka spełnia zatem minimalne wymogi określone w tym zakresie przepisami prawa.

Wprawdzie program studiów nie wskazuje wprost wykorzystywania metod i technik kształcenia na odległość, to jednak spośród 690 godzin zajęć dydaktycznych w bezpośrednim kontakcie zajęć realizowanych online jest 575 h. Wszystko to powyżej opisane wpływa na rozwijanie kompetencji cyfrowych. Stosując proporcję rozdziału 104 punktów osiągniętych w bezpośrednim kontakcie przyjętych przez Jednostkę dla 690 h zajęć w bezpośrednim kontakcie, zajęcia prowadzone online w wymiarze 575 h pozwalają osiągnąć 87 punktów ECTS. Zapisy § 13 rozporządzenia w sprawie studiów wymaga, by liczba punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie była większa niż 75% liczby punktów ECTS w przypadku studiów o profilu ogólnoakademickim, co wyznacza liczbę 90 punktów ECTS dla ocenianego kierunku. Wymiar zajęć prowadzonych wykorzystywania metod i technik kształcenia na odległość jest poprawny.

Zgodnie z założeniami profilu ogólnoakademickiego Uczelnia nie ma obowiązku, a możliwość prowadzenia praktyk zawodowych w ramach procesu kształcenia. Uczelnia prowadząc studia II stopnia na kierunku prawo podatkowe i rachunkowość nie zdecydowała się na włączenie praktyk zawodowych do programu studiów.

Wśród stosowanych na kierunku metod kształcenia znajdują się w szczególności: metody podające (np. wykład informacyjny, opis, prelekcja, objaśnienie lub wyjaśnienie), poszukujące (np. studium przypadku) czy problemowe (np. wykład problemowy, konwersatoryjny, klasyczna metoda problemowa). Naprzemienne stosowanie różnorodnych form wykładu pozwala na efektywną realizację zakładanych efektów uczenia się, polegających zarówno na transmisji wiedzy, jak i aktywizowaniu oraz kształtowaniu postaw studentów. Metody dydaktyczne, którymi się posługują osoby prowadzące zajęcia, są możliwe do stosowania przy wykorzystaniu dostępnych w Jednostce metod kształcenia na odległość (MS Teams, Moodle).

Metody dydaktyczne stosowane w trakcie zajęć realizowanych w języku obcym obejmują głównie konwersacje bowiem zajęcia prowadzone są w formie konwersatoriów (słuchanie ze zrozumieniem, czytanie ze zrozumieniem, mówienie) nastawionych na poznanie specjalistycznego słownictwa w języku obcym. A zatem umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego na poziomie B2+.

Podsumowując, stosowane metody dydaktyczne są różnorodne, specyficzne i zapewniają osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się. Metody te są nastawione na aktywizowanie studentów. Na wielu zajęciach (także na wykładach) prowadzona jest dyskusja moderowana dotycząca omawianych zagadnień. Studenci są zachęceni do aktywności, zabierania głosu, wyrażania własnych opinii. Potwierdzeniem tego są z jednej strony zapisy ujęte w sylabusach do zajęć a z drugiej strony hospitacje przeprowadzone w trakcie wizytacji.

Poza przedstawionymi sposobami personalizacji toku studiów przewidzianymi w samych treściach i metodach kształcenia, Regulamin studiów w UŁ określa dwie szczególne formy indywidualizacji toku studiów, tj. „Indywidualny plan studiów” (IPS) oraz „Indywidualną organizację studiów” (IOS). IPS przyznawany jest uzdolnionym i wyróżniającym się studentom od II roku studiów i umożliwia im zwłaszcza przyjęcie bardziej interdyscyplinarnego podejścia w tworzeniu własnego programu studiów. IOS ułatwia realizację obowiązującego programu studiów osobom, które z różnych względów nie mogą regularnie uczestniczyć we wszystkich zajęciach lub podchodzić do wymaganych zaliczeń w terminach wyznaczonych kalendarzem akademickim. Do okoliczności uzasadniających przyznanie IOS należą: stan zdrowia, niepełnosprawność, sytuacje losowe (np. opieka nad bliskimi niepełnosprawnymi, małymi dziećmi), a także okresowe odbywanie studiów poza UŁ, np. w ramach programu ERASMUS+, MOST itp. Ponadto zgodnie z Regulaminem studiów w UŁ studentom ze szczególnymi potrzebami przysługuje prawo do uczestniczenia w zajęciach dydaktycznych z udziałem asystenta lub tłumacza języka migowego, a także prawo do uzyskiwania zaliczeń i składania egzaminów, w tym egzaminów dyplomowych, w formie alternatywnej. Rozumie się przez to również uzyskiwanie zaliczeń oraz składanie egzaminów przy wsparciu asystenta lub tłumacza języka migowego.

Zajęcia dydaktyczne realizowane są w ciągu 9-11 zjazdów w semestrze zimowym (od października do stycznia) oraz 9-11 zjazdów w semestrze letnim (od połowy lutego do połowy czerwca). Sesja zimowa i letnia trwa po 2 tygodnie każda (pierwsza do połowy lutego oraz druga od połowy czerwca). W harmonogramie roku akademickiego przewidziany jest również czas na sesję poprawkową oraz czas przerwy zimowej i letniej. W czasie zjazdów zajęcia mogą być realizowane w przedziale od godz 8.00

do godz 20.00, chociaż rzadko zajęty jest cały czas, a raczej zajęcia trwają od godz 8.00 do 15.00 lub od 15.00 do 20.00. Między poszczególnymi zajęciami realizowane są 15 minutowe przerwy.

Rozplanowanie zajęć zarówno w trakcie roku akademickiego, jak i w czasie zjazdów umożliwia uczestnictwo w nich oraz właściwe wykorzystanie czasu. Jest zapewniony też czas na pracę własną studenta oraz na przygotowanie się do zajęć oraz zaliczeń/egzaminów. Studenci na bieżąco otrzymują informację zwrotną na temat uzyskanych przez siebie wyników zaliczeń/egzaminów poprzez system USOSweb.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.			
2.			

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Program studiów opracowany dla kierunku obejmuje wszystkie kluczowe elementy wymagane przepisami prawa (rozporządzeniem w sprawie studiów), w tym m.in.: informację o poziomie studiów, profilu studiów, formie studiów, tytule zawodowym, dyscyplinach naukowych, do których kierunek jest przyporządkowany, kierunkowe efekty uczenia się, plan studiów wraz z liczbą godzin zajęć i łączną liczbę punktów ECTS oraz liczbą semestrów, opis procesu prowadzącego do uzyskania efektów uczenia się. Treści przypisane do poszczególnych zajęć odpowiadają dyscyplinom, do których kierunek jest przyporządkowany tj. nauki prawne oraz nauki o zarządzaniu i jakości. Treści przypisane do poszczególnych zajęć są zgodne z kierunkowymi efektami uczenia się oraz aktualnym stanem praktyki. Pracownicy Jednostki prowadzą badania naukowe, a zakres zagadnień badawczych jest spójny z treściami przypisanymi do poszczególnych zajęć.

Kolejność realizowanych zajęć w ramach programu studiów, a także liczba semestrów jest odpowiednia do osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się. Stosowane formy zajęć (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria) z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i proporcje między nimi dla zajęć są prawidłowo określone dla osiągnięcia efektów uczenia się na studiach o profilu ogólnoakademickim. Liczba godzin zajęć w bezpośrednim kontakcie wynosi 690.

Metody kształcenia są zorientowane na aktywizowanie studentów, umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.

Organizacja procesu nauczania (w ujęciu roku akademickiego, jak również w trakcie semestru oraz zjazdów) zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczanego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Jednak zidentyfikowano pewne nieprawidłowości:

1. nakład pracy przypisany do zajęć *egzamin magisterski* mierzony liczbą punktów ECTS (a w konsekwencji nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów) nie został poprawnie oszacowany i opisany
2. Jednostka nie zapewnia możliwości wyboru zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie stwierdzono

Rekomendacje

Brak

Zalecenia

1. Zaleca się poprawne oszacowanie nakładu pracy studenta mierzonego liczbą ECTS, szczególnie dla zajęć *egzamin magisterski*
2. Zaleca się zapewnienie studentom możliwości wyboru zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Rekrutacja odbywa zgodnie z przyjętymi przez Senat UŁ zasadami przyjęć na dany rok akademicki. Szczegółowe zasady, warunki i tryb rekrutacji są określane każdorazowo Uchwałą Senatu ogłaszaną do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki, na który ma się odbyć rekrutacja. W postępowaniu rekrutacyjnym na kierunku Prawo podatkowe i rachunkowość (studia magisterskie, niestacjonarne II stopnia) kandydatami mogą być absolwenci studiów I stopnia, II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich, a przyjęcie następuje na podstawie analizy złożonych wymaganych dokumentów. W przypadku przekroczenia przyjętego limitu zgłoszeń w pierwszej kolejności przyjmowane są osoby posiadające dyplom ukończenia kierunku studiów należącego do dziedziny nauk społecznych. Przyjęte zasady rekrutacji są publicznie dostępne, sformułowane zostały w sposób zrozumiały i możliwy do zastosowania. Przyjęte przez Jednostkę kryteria rekrutacji są przejrzyste. Stosowane są kryteria selektywne a to daje możliwość na zrekrutowanie kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności, a w konsekwencji daje możliwość osiągnięcia założonych efektów uczenia się. Przyjęte przez jednostkę kryteria rekrutacji są bezstronne – nie dyskryminują nikogo i zapewniają równe szanse w uczestniczeniu w procesie rekrutacji.

Mimo, że duża część zajęć odbywa się w trybie online to Jednostka nie zawarła w procedurze rekrutacji informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów. Brak jest też informacji o wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. A także brak jest informacji o wsparciu uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu.

Przyjęcie kandydata na studia może odbyć się także na skutek przeniesienia z innej uczelni krajowej lub zagranicznej. Warunki i tryb, w jakim dokonuje się takiego przeniesienia, zostały określone w rozdziale III Regulaminu studiów UŁ. Z takiej formuły może skorzystać osoba, która posiada zaliczony co najmniej jeden semestr studiów. Wyrażając zgodę na przyjęcie, Dziekan określa tryb i terminy wyrównania różnic wynikających z programu studiów, kierując się uzyskanymi przez studenta efektami uczenia się. W przypadku odmowy przyjęcia, wydawana jest decyzja administracyjna, od której w trybie postępowania administracyjnego osoba ubiegająca się o przeniesienie może się odwołać. Przyjęte przez Jednostkę zasady zapewniają możliwość zidentyfikowania już osiągniętych przez kandydata i pozostałych do osiągnięcia efektów uczenia się.

Zasady, warunki i tryb dyplomowania na kierunku Prawo podatkowe i rachunkowość określają: Regulamin Studiów UŁ uchwalany przez Senat UŁ, uchwały Rady Wydziału oraz Zarządzenia Dziekana WPIA. Student jest zobowiązany do przygotowania pracy dyplomowej zgodnie z wymaganiami określonymi w Regulaminie Studiów UŁ, wymogami formalnymi pracy dyplomowej oraz wytycznymi w zakresie struktury pracy. Seminarium magisterskie to zajęcia, w trakcie których student rozwija kompetencje badawcze i umiejętności przygotowywania naukowych prac pisemnych oraz przygotowywania i wygłaszania wystąpień ustnych przedstawiające zagadnienia z dziedziny nauk prawnych oraz nauk o zarządzaniu i jakości, zwłaszcza wybranej specjalności.

Przy wyborze osób prowadzących seminaria, Jednostka kieruje się przede wszystkim ich dorobkiem naukowym, doświadczeniem w prowadzeniu badań tematycznie związanych z problemami poruszonymi w treściach programowych kierunku. Zgodnie z regulaminem studiów, pracę magisterską na jednolitych studiach magisterskich lub studiach drugiego stopnia student przygotowuje pod kierunkiem nauczyciela akademickiego posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego. Do kierowania pracą magisterską Dziekan może upoważnić nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora, a także specjalistę spoza UŁ posiadającego stopień naukowy - po zasięgnięciu opinii Rady Wydziału.

Tytuły prac dyplomowych są akceptowane przez Radę Wydziału WPIA oraz WZ. Prace dyplomowe studentów składane są wyłącznie za pośrednictwem Archiwum Prac Dyplomowych (APD), stanowiącego część systemu USOS. W celu weryfikacji autorstwa pracy dyplomowej stosowany jest Jednolity System Antyplagiatowy (JSA), pozwalający na analizę samodzielności przygotowania prac dyplomowych. Jednostka nie dysponuje zasadami postępowania w przypadku przekroczenia progów przekroczenia wiodących wskaźników powtórzeń ustawionych systemowo (30% oraz 40%) pozostawiając opiekunowi pracy decyzję co do dalszych działań (wyłączeń w systemie pewnych obszarów pracy podlegających ocenie np. przypisów, wykazu bibliografii, przesłania pracy do studenta celem jej korekty czy też dopuszczenia pracy do obrony). Brak sformułowania tych zasad stał się podstawą do sformułowania stosownego zalecenia.

Recenzentem pracy dyplomowej może być osoba posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora w tej samej lub pokrewnej specjalności. Jeżeli pracę magisterską na jednolitych studiach magisterskich lub studiach drugiego stopnia student przygotował pod kierunkiem nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora, do sporządzenia recenzji należy wyznaczyć nauczyciela

akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego; w szczególnych okolicznościach Dziekan po zasięgnięciu opinii Rady Wydziału może odstąpić od tej reguły i zezwolić na sporządzanie recenzji przez osoby posiadające stopień naukowy doktora.

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest: a) uzyskanie zaliczenia wszystkich obowiązkowych przedmiotów i praktyk zawodowych – o ile program studiów je przewiduje – oraz wymaganej w toku studiów liczby punktów ECTS, b) uzyskanie oceny co najmniej dostatecznej z pracy dyplomowej albo decyzja Dziekana o dopuszczeniu.

Egzamin dyplomowy powinien się odbyć nie później niż w ciągu miesiąca od daty akceptacji pracy dyplomowej przez kierującego pracą w systemie APD. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym. W skład komisji wchodzi przewodniczący (pracownik samodzielny), opiekun pracy dyplomowej i recenzent pracy. Z przebiegu egzaminu sporządza się protokół elektroniczny w systemie APD. Ogólny wynik studiów wskazywany w protokole i na dyplomie ukończenia studiów stanowi sumę: 0,6 średniej ocen ważonej z toku studiów, 0,2 średniej arytmetycznej ocen pracy dyplomowej oraz 0,2 oceny egzaminu dyplomowego.

Egzamin dyplomowy polega na odpowiedzi przez studenta na trzy pytania, z tego jedno z nich wiąże się z charakterystyką pracy dyplomowej. W przypadku prac dotyczących tematyki z rachunkowości dwa pytania są losowane z listy 30 zagadnień. Lista ta jest udostępniona na stronie internetowej Jednostki. Przykładowe pytania z listy: kryteria oceny zagrożenia kontynuacji działania przedsiębiorstwa, relacje prawa bilansowego i podatkowego w Polsce, nadrzędne zasady rachunkowości finansowej, system rachunku kosztów – podejście tradycyjne i nowoczesne. Pytania te odwołują się bezpośrednio do wiedzy nabytej w trakcie prowadzonych zajęć, które student musiał już zaliczyć, żeby móc przystąpić do egzaminu dyplomowego. W przypadku prac dotyczących tematyki z prawa podatkowego, pytania są formułowane w trakcie obrony z zakresu tematycznego seminarium (wybranej specjalności rozwijanej przez studenta).

Ogólne zasady i procedury dyplomowania są dopasowane do treści programowych kierunku. Jednak zidentyfikowany brak przyjętych zasad postępowania w przypadku przekroczenia wiodącego wskaźnika powtórzeń w systemie JSA wymaga modyfikacji tych zasad i procedur poprzez ich uzupełnienie o te kwestie celem zapewnienia z jednej strony oryginalności prac, a z drugiej strony równego traktowania studentów przez wszystkich opiekunów pracy (bez pozostawiania tych kwestii do arbitralnej decyzji opiekuna pracy).

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się obejmują kilka poziomów: poziom poszczególnych zajęć, poszczególnych semestrów oraz całego toku studiów.

Pierwszy poziom to poziom poszczególnych zajęć. Na zakończenie zajęć osoby prowadzące te zajęcia przeprowadzają proces weryfikacji efektów uczenia się zdefiniowanych dla zajęć (a powiązanych z kierunkowymi efektami uczenia się). Program studiów przewiduje możliwość przeprowadzania weryfikacji efektów uczenia się w różnej formie: ustnej, pisemnej (z zastosowaniem zadań otwartych lub zamkniętych). Formę tę ustala koordynator zajęć w sylabusie zajęć. Szczegółowe wymagania i tryb uzyskiwania zaliczeń oraz składania egzaminów z poszczególnych przedmiotów i zajęć składowych, a w szczególności forma zaliczenia lub egzaminu, jego zakres oraz wykaz materiałów źródłowych i podręczników niezbędnych do przygotowania się, są ustalane przez kierowników właściwych jednostek dydaktycznych/koordynatorów przedmiotów i podawane do wiadomości studentom przez prowadzącego na pierwszych zajęciach z przedmiotu. (Regulaminu studiów w UŁ). Stosowane metody

weryfikacji efektów uczenia się (testy wiedzy, przygotowywanie projektów, prezentacje, egzamin ustny) na poziomie poszczególnych zajęć odnoszą się do wszystkich rodzajów efektów uczenia się: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych i pozwalają na ich poprawną weryfikację.

Warto jednak zwrócić uwagę, że nie wszystkie sylabusy do zajęć zawierają kompletną w tym zakresie dla studenta informację (np.: *bazy danych i systemy informacji prawnej w prawie podatkowym, company evaluation, doradztwo podatkowe i usługowe prowadzenie ksiąg i ewidencji do celów podatkowych, opodatkowanie dochodu w prawie polskim*). W dwóch sylabusach (*analiza sprawozdań finansowych, ceny transferowe*) zidentyfikowano obecność na zajęciach jako formę weryfikacji efektów uczenia się. Trudno uznać, że sama obecność studenta na zajęciach pozwala osiągać jakiegokolwiek efekty uczenia się.

Egzamin (w tym także magisterski) może być również przeprowadzony zdalnie, czyli poza siedzibą uczelni lub poza jej filią, przy użyciu środków komunikacji elektronicznej w trybie i na zasadach przeprowadzania egzaminów zdalnych określonych przez Rektora UŁ. Jednostka posiada systemy do porozumiewania się na odległość wykorzystywane w procesie kształcenia i weryfikacji efektów uczenia się pozwalające na identyfikację studenta i bezpieczeństwo danych dotyczących studentów.

Jednostka posiada również sprawny system oraz adekwatne metody do weryfikacji efektów uczenia się dla kompetencji językowych. Dla kierunku Prawo podatkowe i rachunkowość jako studiów drugiego stopnia program studiów przewiduje osiągnięcie kwalifikacji w zakresie znajomości nowożytnego języka obcego na poziomie B2+ poprzez uczestnictwo w przedmiocie kierunkowym prowadzonym w takim języku i zaliczenie egzaminu z tego przedmiotu. Moduł wybieralny w języku obcym jest prowadzony w formie konwersatorium, w wymiarze 20 godz. (identycznym dla wszystkich studiów II stopnia lub jednolitych studiów magisterskich stacjonarnych i niestacjonarnych) i kończy się egzaminem. Zajęcia są prowadzone odpowiednimi metodami powiązаныmi z potrzebą osiągnięcia przypisanych do zajęć efektów uczenia (metodami poszukującymi, przede wszystkim metodami problemowymi: klasyczna problemowa, sytuacyjna, „burza mózgów”, oraz metodami dyskusji, wykorzystujące też metody studium przypadku czy projektu), powiązаныmi z metodami weryfikacji efektów uczenia się. Stosowane przez prowadzących formy zaliczenia egzaminu (m.in. esej, referat, prezentacja, forma mieszana) odpowiadają procesowi podnoszenia kompetencji językowych w kilku obszarach: rozumienie ze słuchu, czytanie ze zrozumieniem, mówienie z użyciem języka specjalistycznego, pisanie tekstów z użyciem specjalistycznego języka. Takie metody zapewniają weryfikację zarówno przedmiotowych, jak i językowych efektów uczenia się przewidzianych w programie studiów i sylabusie przedmiotu.

W systemie weryfikacji efektów uczenia się, jednostka przewiduje możliwość adaptowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów, w tym także studentów z niepełnosprawnością. Studentom ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami, przysługuje prawo uzyskiwania zaliczeń i składania egzaminów w formie alternatywnej. Rozumie się przez to również uzyskiwanie zaliczeń oraz składanie egzaminów przy wsparciu asystenta lub tłumacza języka migowego, zgodnie z regulaminem Akademickiego Centrum Wsparcia, określonym w zarządzeniu Rektora UŁ. Studenci mają możliwość zachowania prawa do zdawania egzaminu w innym dniu (przysługuje studentowi, który nie przystąpił do egzaminu z uzasadnionych przyczyn, np. czasowej niezdolności do uczestnictwa w zajęciach potwierdzonej zaświadczeniem lekarskim lub innych wiarygodnych przyczyn uznanych przez prowadzącego zajęcia). Studenci mają prawo do przesunięcia terminów składania egzaminów lub zaliczeń (w przypadku wystąpienia bezpośrednio

przed rozpoczęciem sesji lub w czasie jej trwania zdarzeń, które uniemożliwiają składanie egzaminów lub zaliczeń kończących przedmiot w terminach sesji egzaminacyjnej, a w szczególności w przypadku choroby studenta, zdarzenia losowego, urodzenia dziecka lub sprawowania nad nim opieki). Studenci mogą też korzystać z indywidualnego sposobu rozliczania planu studiów w danym semestrze/roku akademickim w ramach Indywidualnej Organizacji Studiów – IOS. Prawo do IOS może być przyznane w szczególności ze względów zdrowotnych, w tym związanych z niepełnosprawnościami, ze stanem ciąży, losowych, opieki nad bliskimi osobami z niepełnosprawnościami, nad dziećmi. Jednostka zapewnia również prawo do urlopu od zajęć z możliwością przystąpienia do weryfikacji uzyskanych efektów uczenia się określonych w programie studiów - w związku z chorobą, zdarzeniem losowym, urodzeniem dziecka, sprawowaniem nad nim opieki lub posiadaniem statusu sportowca albo z innych uzasadnionych powodów (Regulaminu studiów).

Jednostka posiada zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się, a w szczególności możliwość przeprowadzenia egzaminu komisyjnego. Zasady obowiązujące w Jednostce przewidują, że jeżeli w terminie poprawkowym student otrzymał z egzaminu ocenę niedostateczną i zaszły okoliczności wskazujące na nieprawidłowości, to w ciągu siedmiu dni od daty ogłoszenia wyników egzaminu można zarządzić egzamin komisyjny. Uczestnikiem egzaminu komisyjnego, na prawach obserwatora, może być nauczyciel akademicki, który wystawił weryfikowaną ocenę. Jako obserwatorzy w egzaminie mogą uczestniczyć także: przedstawiciel samorządu studenckiego i opiekun roku oraz osoba wskazana przez studenta. Egzamin może się odbyć pomimo nieobecności przedstawiciela samorządu studenckiego, opiekuna roku albo obserwatora wskazanego przez studenta. (§ 44 Regulaminu studiów w UŁ).

Okresy studiów są rozliczane za pomocą punktów ECTS według programów studiów, a zaliczanie kolejnych semestrów dokumentowane jest za pomocą indywidualnych kart okresowych osiągnięć studenta, archiwizowanych w aktach studenckich oraz w protokołach przedmiotu w Dziale Obsługi Studentów. Do obsługi elektronicznej procesu kształcenia służy system informatyczny USOS, obowiązujący w całym Uniwersytecie Łódzkim. System informatyczny USOS wykorzystywany jest między innymi do zaliczania okresów studiów, monitorowania procesu rekrutacji oraz przebiegu studiów. Ostatecznym terminem zaliczenia semestru letniego oraz roku studiów, dla studiów kończących się w semestrze letnim, jest 30 września; ostatecznym terminem zaliczenia semestru zimowego oraz roku studiów, dla studiów kończących się w semestrze zimowym, jest ostatni dzień sesji poprawkowej semestru zimowego. Student uzyskuje informację zwrotną na temat swoich wyników zaliczania poszczególnych zajęć poprzez system USOS.

Podsumowując, przyjęte ogólne zasady i procedury weryfikacji efektów uczenia się są poprawne, pozwalają na weryfikację efektów uczenia się. Zapewniają też równe traktowanie studentów, zapewniając bezstronność i rzetelność procesu weryfikacji efektów uczenia się. Przejrzystość stosowanego systemu zapewnia porównywalność uzyskiwanych przez studenta ocen. Studenci na każdym etapie bieżąco są informowani o wynikach. Jednostka posiada poprawnie sformułowane zasady postępowania w procesie weryfikacji efektów uczenia się stosowane w przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami, a także w sytuacjach w sytuacjach konfliktowych.

Ostatnim elementem systemu weryfikacji efektów uczenia się jest przygotowanie pracy magisterskiej i egzamin magisterski. Jednostka posiada opracowane zasady procesu dyplomowania i egzaminu dyplomowego. Jednak zidentyfikowano brak przyjętych zasad postępowania w przypadku przekroczenia wiodącego wskaźnika powtórzeń w systemie JSA, i przeniesienie obowiązku podjęcia

samodzielnej decyzji co do wyboru postępowania na opiekuna naukowego. To powoduje arbitralność decyzji opiekuna pracy. Daje to podstawy do uznania, że studenci nie są równo traktowani, gdyż decyzja zależy od osoby opiekuna naukowego. W konsekwencji nie jest zachowana zasada bezstronności, przejrzystości procesu, a więc i porównywalności osiągniętych wyników.

Jednostka posiada zorganizowany system gromadzenia i przechowywania dowodów na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Z jednej strony są to protokoły zaliczeniowe i egzaminacyjne. Z drugiej strony są to materiały (wypełnione testy, rozwiązane zadania, przygotowane projekty, prezentacje itd.) będące podstawą ustalenia oceny zaliczeniowej/egzaminacyjnej. Jednostka prowadzi również proces przechowywania i archiwizowania prac dyplomowych.

Zespół wizytujący dokonał przeglądu wybranych prac etapowych i dyplomowych. Tematykę i formę prac etapowych oceniono jako zgodną z zapisami sylabusów, ale też adekwatną dla osiągania i weryfikowania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Tematyka prac etapowych dla poszczególnych zajęć odnosi się do sformułowanych efektów uczenia się i dyscyplin do których przyporządkowany jest kierunek.

Tematy prac dyplomowych są odpowiednie do treści programowych i mieszczą się w zakresie wiedzy określonym efektami uczenia się w zakresie wiedzy. W zestawieniu tematów prac magisterskich znajdują się zagadnienia dotyczące kwestii prawa podatkowego, rachunkowości, zarządzania finansami. Pomimo drobnych niedociągnięć (szczegóły w załączniku nr 3 cz. II) treści prac dyplomowych, co do zasady, były zgodne z przyjętą strukturą, zastosowane metody odpowiednie do zakresu merytorycznego, zastosowane słownictwo i wykorzystane źródła odpowiednie.

Jednak dostrzeżono niespójność postępowania opiekunów naukowych po uzyskaniu wyników kontroli antyplagiatowej. Po przeanalizowaniu 65 raportów ogólnych JSA dla prac magisterskich obronionych w roku akademickim 2022/2023 możliwe było stwierdzenie, że w przypadku:

a) wyniku do 30% - kolor zielony – zidentyfikowano 49 prac, w tym 17 po korekcie opiekuna naukowego pracy (po wyłączenia części tekstu pracy spod kontroli). Z tych 49 prac 80% prac odnosi się do zagadnień z zakresu prawa, np. Opodatkowanie dochodów nieujawnionych, Skutki podatkowe nabycia i wykorzystywania samochodu w przedsiębiorstwie, Przedmiot opodatkowania w podatku od nieruchomości, Zasada dwuinstancyjności postępowania i trwałości decyzji w postępowaniu podatkowym, Prawo do odliczenia podatku naliczonego od podatku należnego w podatku od towarów i usług, Podatek od środków transportowych jako jeden z podatków lokalnych;

b) wyniku między 30 a 40% - kolor pomarańczowy – zidentyfikowano 5 prac. Wszystkie te prace zostały dopuszczone do obrony bez komentarza ze strony opiekuna naukowego na raporcie z kontroli antyplagiatowej;

c) wyniku powyżej 40% - kolor czerwony – zidentyfikowano 11 prac, w tym 8 prac z wynikiem do 60% oraz jedna praca z wynikiem 71%, jedna z wynikiem 80% oraz jedna z wynikiem 81%. Wszystkie te prace zostały dopuszczone do obrony bez komentarza ze strony opiekuna naukowego na raporcie z kontroli antyplagiatowej czy też opinii/recenzji;

Dostrzeżona nieprawidłowość potwierdza brak określenia i stosowania systemowych rozwiązań w zakresie postępowania opiekunów naukowych w zależności od uzyskanych wyników kontroli antyplagiatowej. Potwierdza to wcześniejsze spostrzeżenia dotyczące arbitralności decyzji opiekuna pracy, nierównego traktowania studentów, a w konsekwencji nie zachowania zasady przejrzystości procesu, a więc i porównywalności osiągniętych wyników.

Biuro Karier Uniwersytetu Łódzkiego monitoruje losy absolwentek i absolwentów kierunku na rynku pracy i ich działalność zawodową poprzez badanie „Monitoring karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu Łódzkiego”, które odbywa się na grupie absolwentów po upływie roku od ukończenia przez nich studiów. Badanie przeprowadzane jest w formie ankiety udostępnionej absolwentom UŁ drogą elektroniczną.

Studenci mogą brać czynny i bierny udział w konferencjach naukowych odbywających się na obu Wydziałach. Wśród zorganizowanych konferencji, których tematyka była związana z zagadnieniami prawa podatkowego i rachunkowości oraz innymi zagadnieniami powiązаныmi z ocenianym kierunkiem, szczególnie należy wyróżnić ogólnopolskie konferencje i seminaria naukowe organizowane kilka razy w każdym roku przez Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych, na które regularnie zapraszani są studenci (do nieodpłatnego, biernego udziału).

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.			
2.			

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Jednostka posiada określone formalnie i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia (uchwały rekrutacyjne). Jednostka określiła pewne kryteria pozwalające na rekrutowanie osób posiadających dyplom ukończenia kierunku studiów należącego do dziedziny nauk społecznych. Umożliwia to właściwy dobór kandydatów. Jednostka określiła też zasady uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym (w przypadku przenoszenia się z innych uczelni).

Jednostka posiada określone formalnie i opublikowane zasady w tym dyplomowania, tj. Wyboru opiekunów naukowych, zasad przygotowania prac dyplomowych, doboru recenzentów, przebiegu egzaminu magisterskiego. Brak jest zasad postępowania przy dopuszczeniu pracy do obrony na podstawie uzyskanych wyników kontroli antyplagiatowej.

Jednostka stosuje zasady monitorowania progresji studentów: zaliczania poszczególnych zajęć, semestrów i lat studiów. System weryfikacji efektów na poszczególnych etapach jest poprawny i umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez

studentów efektów uczenia się. Stosowane metody weryfikacji i oceny są określone w sylabusach zajęć, informacja na ten temat jest również przekazywana studentom na pierwszych zajęciach. Stosowane metody weryfikacji efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Jednostka zapewniła działanie systemu, dzięki któremu studenci mają dostęp do wyników zaliczeń/egzaminów (USOSweb). Jednostka zaproponowała pewne systemowe rozwiązania dotyczące przebiegu procesu weryfikacji efektów uczenia się w przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami (np.: zmiana terminu egzaminu, obecność asystenta). Jednostka przewidziała również egzamin komisyjny jako metodę postępowania w przypadku sytuacji konfliktowych, które mogą się pojawić w procesie weryfikacji efektów uczenia się.

Prace etapowe i egzaminacyjne oraz prace dyplomowe zostały przygotowane w sposób poprawny, powiązany z efektami uczenia się zdefiniowanymi dla kierunku, ale też mieszczą się w zakresie tematycznych charakterystycznym dla dyscyplin, do których kierunku jest przyporządkowany (nauki prawne oraz nauki o zarządzaniu i jakości).

Jednostka stworzyła studentom możliwości uczestniczenia w różnych projektach, w tym także naukowych. Oferuje szereg szkoleń, kursów, spotkań z praktykami. W Jednostce funkcjonują koła naukowego, a ich działalność jest wspierana przez władze Wydziału Prawa i Administracji.

Jednostka prowadzi monitoring pozycji absolwentów na rynku pracy.

Niemniej jednak, zidentyfikowano pewną nieprawidłowość:

1. brak przyjętych i stosowanych zasad postępowania w przypadku przekroczenia wiodącego wskaźnika powtórzeń w systemie JSA, i przeniesienie obowiązku podjęcia samodzielnej decyzji co do wyboru postępowania na opiekuna naukowego. To powoduje arbitralność decyzji opiekuna pracy. Daje to podstawy do uznania, że studenci nie są równo traktowani, gdyż decyzja zależy od osoby opiekuna naukowego. W konsekwencji nie jest zachowana zasada bezstronności, przejrzystości procesu, a więc i porównywalności osiągniętych wyników.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie stwierdzono

Rekomendacje

Rekomenduje się, by Jednostka zawarła w procedurze rekrutacji informację o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, a także informację o wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz o wsparciu uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu.

Zalecenia

Zaleca się sformułowanie zasad postępowania w przypadku przekroczenia wiodącego wskaźnika powtórzeń w systemie JSA w celu zapewnienia równego i bezstronnego traktowania studentów, przejrzystości procesu, a więc i porównywalności zachowań poszczególnych opiekunów naukowych.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Zajęcia na ocenianym kierunku prowadzone są przez 36 osób zatrudnionych na Wydziale Prawa i Administracji oraz na Wydziale Zarządzania. 1 osoba posiada tytuł naukowy profesora, 10 stopień doktora habilitowanego, 21 osób stopień doktora a 4 osoby tytuł zawodowy magistra. Wskazane osoby realizują badania naukowe w ramach tematów ściśle powiązanych z przedmiotem nauczania na kierunku, czego wyrazem jest m.in. istnienie przy WPiA UŁ jednostki badawczej pod nazwą Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych. W minionych latach kilka z nich zakończyło z sukcesem procedury awansu naukowego. Wiele osób prowadzących zajęcia na kierunku legitymuje się również istotnymi publikacjami naukowymi oraz udział w projektach badawczych finansowanych zarówno ze środków własnych uczelni, jak i ze źródeł zewnętrznych. Znaczna część kadry prowadzi również działalność zawodową w obszarze prawa finansowego oraz rachunkowości. Należy uznać, że nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy w zakresie relewantnych dyscyplin.

ZO pozytywnie ocenia strukturę kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów kierunku oraz jej kompetencje dydaktyczne, potwierdzone długością doświadczenia dydaktycznego, autorstwem podręczników i materiałów dydaktycznych, jak również ocenami wystawianymi przez studentów kierunku w ramach ankiet ewaluacyjnych. Dobór osób prowadzących zajęcia realizowany jest transparentnymi i adekwatnymi metodami. Dokonują go kierownicy katedr o profilu naukowym związanym z tematyką studiów, nadzorowani przez Dziekanów.

Uczelnia oferuje osobom prowadzącym zajęcia na kierunku szkolenia dydaktyczne (w tym szkolenia z zakresu dostępności oraz uwzględniania szczególnych potrzeb studenta) i inne formy doskonalenia zawodowego, jak również złożony system motywacyjny. Studenci kierunku mają możliwość ocenienia zajęć oraz osób je prowadzących w ramach systemu anonimowych ankiet elektronicznych. Zachęcanie studentów do wypełniania ankiet należy ocenić jako relatywnie skuteczne. Wyniki tej oceny mają wpływ na podejmowane przez władze Wydziałów decyzje kadrowe, w tym zwłaszcza na obsadę zajęć w ramach kierunku.

Wątpliwości budzi natomiast praktyczna realizacja hospitacji zajęć, prowadzona przez bezpośrednich przełożonych. W obu jednostkach obowiązują co prawda szczegółowe zarządzenia Dziekanów w sprawie procedury przeprowadzania hospitacji, jednakże analiza dokumentacji (protokołów hospitacji) wykazała, że w ogromnej większości przypadków wystawiane są same maksymalne oceny, a protokoły nie zawierają żadnych uwag ani sugestii od osób, które hospitacje przeprowadziły. Tym samym trzeba uznać, że hospitacje są raczej czynnościami rutynowymi i nie mającymi realnego wpływu na proces ewaluacji dydaktyki w ramach kierunku. Jako takie nie przyczyniają się do doskonalenia poszczególnych członków kadry ani nie sprzyjają trwałemu rozwojowi nauczycieli akademickich, ani stymulacji i motywacji do rozpoznawania przez kadrę własnych potrzeb rozwojowych i wszechstronnego kształcenia. Zespół oceniający rekomenduje wdrożenie zindywidualizowanego systemu hospitacji.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.			
2.			

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Niewątpliwie zajęcia w ramach kierunku realizowane są przez należycie przygotowaną kadrę naukowo-dydaktyczną, posiadającą istotne osiągnięcia naukowe i konieczne kompetencje dydaktyczne. Nauczyciele akademicy są oceniani przez studentów w sposób efektywny i mający wpływ na podejmowane decyzje odnośnie do obsady zajęć.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie stwierdzono

Rekomendacje

Rekomenduje się wdrożenie zindywidualizowanego systemu hospitacji, dzięki któremu nauczyciele akademicy będą otrzymywać bardziej precyzyjną informację zwrotną na temat jakości prowadzonych zajęć: ich słabych i mocnych punktów.

Zalecenia

Brak

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów nie budzą najmniejszych zastrzeżeń. Zajęcia odbywają się wyłącznie w budynku WPIA Uczelni, który dysponuje w pełni adekwatnymi, bardzo dobrze wyposażonymi salami zajściowymi oraz infrastrukturą informatyczną.

Biblioteka Wydziału jest przestronna i posiada wiele stanowisk do pracy oraz umożliwia szybki dostęp do wszelkich zasobów. Infrastruktura Biblioteki jest w pełni dostosowana do potrzeb osób

z niepełnosprawnościami; został zaprojektowany i zrealizowany jako budynek bez barier. Budynek posiada oznaczenia w alfabecie Braille'a, dysponuje również krzesłem ewakuacyjnym. W raporcie samooceny wskazano na przykłady kolejnych usprawnień istotnych z punktu widzenia osób ze szczególnymi potrzebami, które zostały zrealizowane w ostatnich latach (pokój do cichej nauki w bibliotece).

Z uwagi na niestacjonarny (zaoczny) profil studiów należy szczególnie docenić dysponowanie przez WPIA UŁ dużym parkingiem, który jest nieodpłatnie dostępny także dla studentów. Niebagatelne znaczenie z punktu widzenia studenta zaocznego, nierzadko będącego osobą posiadającą rodzinę, ma również bardzo dobrze wyposażone pomieszczenie dla rodzica z dzieckiem.

Zasoby biblioteczne obu Wydziałów są w pełni dostępne dla studentów kierunku i zawierają bogatą kolekcję literatury, czasopism i innych zasobów bezpośrednio związanych z tematyką zajęć, w tym największą w Polsce kolekcję literatury z zakresu prawa podatkowego. Studenci kierunku mogą również uzyskać rekomendację osób prowadzących zajęcia do skorzystania z księgozbioru Katedry Rachunkowości WZ.

Studenci kierunku posiadają również dostęp do sieci bezprzewodowej oraz baz bibliotecznych oraz prawniczych - zarówno na miejscu, w bibliotekach, jak i z dowolnego miejsca po zalogowaniu na konto biblioteczne.

Należy uznać, że infrastruktura i zasoby są ciągle i na bieżąco udoskonalane z udziałem zarówno pracowników jak i studentów Wydziału.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.			
2.			

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Infrastruktura, zasoby biblioteczne oraz dostęp do innych narzędzi edukacyjnych nie budzą żadnych zastrzeżeń i zapewniają optymalne warunki dla realizacji kształcenia w ramach kierunku.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Należy zwrócić szczególną uwagę na ciągłe doskonalenie infrastruktury pod kątem potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Dobrą praktyką, zwłaszcza w kontekście kierunków niestacjonarnych realizowanych w trybie zajęć weekendowych, jest dysponowanie przez WPIA UŁ dostępnym dla studentów parkingiem. Wyróżnić należy także obecność w budynku pomieszczenia dla rodzica z dzieckiem.

Rekomendacje

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Uczelnia prowadzi współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów. Współpraca ma charakter systemowy, określony w wewnętrznym systemie zapewniania jakości kształcenia. Opiera się ona o formalne gremia działające w ramach Uczelni, ale również indywidualne rozmowy osób odpowiedzialnych za zapewnianie jakości kształcenia w ramach kierunku studiów z konkretnymi pracodawcami. Uczelnia prowadzi konsultację głównie w zakresie koncepcji kształcenia, programu studiów, zakresu efektów uczenia się.

Gremium odpowiedzialnym za współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest Forum Partnerów. Wspomniany zespół stanowi forum kompleksowej oceny koncepcji kształcenia i jej regularnej konfrontacji z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy w ramach systemu zapewniania jakości kształcenia. Konkretyzując i aktualizując stan faktyczny, zagadnienia programu studiów na kierunku Prawo Podatkowe i Rachunkowość omawiane były na kilku spotkaniach Forum Partnerów, jednakże w szczególności uwagę na ten kierunek studiów zwrócono uwagę Partnerom na początku tego roku przesyłając im komplet dokumentów dotyczących programu studiów. W efekcie tej korespondencji i przesłanych drogą mailową propozycji na spotkaniu Forum Partnerów w dniu 22.03.2024 r. została podjęta dyskusja dotycząca możliwych zmian programu studiów o kierunku Prawo Podatkowe i Rachunkowość.

Realny wpływ i toczące się dyskusję na temat programu studiów można pokazać na aktualnych przykładach. Wskazywano m.in. na wątpliwość konieczności realizacji takich przedmiotów jak – *Etyka zawodowa* i *Kultura słowa w wypowiedzi naukowej*, oraz czy powinny być one ujmowane w programie studiów w aż tak dużej ilości godzin, jaka została zaplanowana przez WPIA UŁ. Proponowano, aby w to miejsce realizować bardziej praktyczne przedmioty jak np. zagadnienia związane z funkcjonowaniem Krajowej Izby Skarbowej, np. ustawa o Krajowej Administracji Skarbowej, ustawa Prawo przedsiębiorców, problematyka dot. zadań organów podatkowych samorządowych, ich uprawnień i obowiązków, zasad ogólnych, rozstrzygnięcia stanu faktycznego na korzyść przedsiębiorcy. Przedstawiciele części pracodawców byli odmiennego zdania co do proponowanych zmian, podobnie jak przedstawiciele Uczelni. Warto jednak zaznaczyć, że przykład tej dyskusji pokazuje możliwość przedstawiceli otoczenia społeczno – gospodarczego dotyczącej programu studiów.

Pozytywnie należy ocenić również dodatkowe przejawy współpracy Uczelni z otoczeniem społeczno – gospodarczym. Pewnego rodzaju uczelnianym think-tankiem wspierającym tworzenie programów studiów jest Centrum Wiedzy Eksperckiej. Jednym z jego zadań jest bieżące dostosowywanie sposobu kształcenia do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy. Dzieje się to dzięki problemom identyfikowanym podczas prowadzonych szkoleń czy też opracowywanie ekspertyz, a także organizowanych seminariów i konferencji praktycznych.

Uczelnia prowadzi i dokumentuje cykliczne przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Działania te odbywają się w ramach właściwych zespołów odpowiedzialnych za zapewnianie jakości kształcenia w ramach kierunku studiów. Efektem prowadzonych przeglądów była zmiana formatu współpracy z otoczeniem społeczno – gospodarczym. W miejsce dwóch gremiów, tj. Rady Biznesu i Rady Pracodawców, powołano w 2023 roku obecnie funkcjonujące Forum Partnerów. Unifikacja była spowodowana potrzebą zapewniania prawidłowego działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, w tym identyfikacją słabych stron ówczesnych rozwiązań, ich analizą, a także ostatecznym wdrożeniem w życie określonych rekomendacji. Warto dodać, że przyczyną takich zmian, która została zdefiniowana, było również rozproszenie informacji, brak możliwości wymiany informacji pomiędzy partnerami przyporządkowanymi do dwóch różnych gremiów. Rada pracodawców była w założeniu pomyślana jako gremium dostosowujące efekty uczenia się na poszczególnych kierunkach studiów do potrzeb rynku pracy oraz oczekiwanych od absolwentów WPIA kompetencji w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw społecznych. Rada Biznesu była z kolei forum wymiany myśli i kontaktów pomiędzy akademickim środowiskiem naukowym a środowiskami biznesowymi.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.			
2.			

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Rodzaj, zakres i zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawców, z którymi Uczelnia stale współpracuje w zakresie projektowania i realizacji programu studiów, jest zgodny z dyscyplinami, do której kierunek jest przyporządkowany, koncepcją i celami kształcenia oraz wyzwaniem zawodowego rynku pracy właściwego dla kierunku. Uczelnia prawidłowo wykorzystuje

potencjał współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, tworząc im forum współpracy, w tym wymiany myśli, identyfikowania problemów oraz ich analizy. Uczelnia wdraża również w życie rekomendacje przekazywane z otoczenia społeczno - gospodarczego, które są uznawane za słuszne.

Na konkretnych przykładach można również potwierdzić, że Uczelnia stale monitoruje jakość współpracy z otoczeniem społeczno – gospodarczym. Dostrzegając mankamenty związane z wymianą informacji pomiędzy nimi zainicjowano dwa aktywne w tym zakresie gremia w jeden zespół, co należy uznać za w pełni słuszne i uzasadnione działanie.

Uczelnia prowadzi okresowe przeglądy skuteczności współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie stwierdzono

Rekomendacje

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku prawo podatkowe i rachunkowość w Uniwersytecie Łódzkim są zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Internacjonalizacja dostosowana jest do specyfiki kierunku. Uniwersytet Łódzki jest aktywnym uczestnikiem sojuszu uniwersytetów miast postindustrialnych UNIC, co ma wpływ na kadre i ofertę dydaktyczną kierowaną także do uczestników wizytowanego kierunku.

W ramach programu Erasmus+ i na podstawie licznie zawartych umów o jego realizacji studenci na kierunku mają bogatą ofertę mobilności zagranicznej. Bogata jest również oferta przedmiotów prowadzonych w języku angielskim, mimo iż znaczna część z nich bardziej sprofilowana jest na kierunek prawo. Chociaż mobilność semestralna lub roczna w ramach programu Erasmus+ jest trudny do realizacji dla studentów na wizytowanym kierunku, z których znaczna część stanowią osoby czynne zawodowo, Uczelnia z powodzeniem szuka innych formatów mobilnościowych adekwatnych do profilu studenta. Przykładowo, studenci wizytowanego kierunku uczestniczą w CEE Vienna International Tax Law Summer School organizowanym przez prestiżowy Wirtschaftsuniversität Wien (Austria). Chociaż ilość uczestniczących studentów nie jest wysoka, z uznaniem należy wskazać na możliwość uczestnictwa w programach z udziałem prestiżowych partnerów zagranicznych, jak WU. Podobnie z uznaniem należy wskazać na możliwość uczestnictwa i przygotowania prac dyplomowych w ramach współpracy z prestiżowymi partnerami zagranicznymi w ramach Eucotax Wintercourse.

W mobilnościach międzynarodowych biorą również udział wykładowcy na kierunku prawo podatkowe i rachunkowość, część z nich korzystając z programu Erasmus+ a także z innych programów. Kadra naukowa publikuje w językach obcych i bierze udział w konferencjach międzynarodowych.

Studenci i kadra są informowani na temat możliwości uczestnictwa w programach międzynarodowych, a proces ten jest monitorowany na kierunku. Uczelnia w sposób ciągły weryfikuje poziom umiędzynarodowienia, za który odpowiedzialny jest zespół na poziomie wydziałów i na poziomie ogólnouczelnianym. Wyniki tego procesu są właściwie wykorzystywane do adaptacji procesu internacjonalizacji.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.			
2.			

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Na kierunku na kierunku prawo podatkowe i rachunkowość w Uniwersytecie Łódzkim prowadzone są działania mające na celu wzrost zakresu i zasięgu umiędzynarodowienia. Są one zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Podpisana jest wystarczająca liczba umów w ramach programu Erasmus+ zarówno obejmujących kadre akademicką jak i studentów. Wprowadzono także ofertę umiędzynarodowienia dla studentów czynnych zawodowo. Prowadzona jest ocena stopnia umiędzynarodowienia kształcenia i jej wyniki są implementowane na kierunku.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Oferta umiędzynarodowienia adresowana do studentów zaangażowanych zawodowo w postaci możliwości uczestnictwa w Tax Law Summer School oraz w ramach Eucotax Wintercourse.

Rekomendacje

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Wsparcie oferowane studentom na Uczelni należy ocenić jako kompleksowe, trwałe, spójne oraz przybierające zróżnicowane formy. Odnosi się ono do wszystkich najważniejszych aspektów związanych ze wsparciem studentów podczas procesu uczenia się. Kierowane wsparcie przybiera różnorodne formy z uwzględnieniem konkretnych potrzeb studentów, spełniając przy tym kryteria i cele adekwatne do zapotrzebowania, które wynikają z realizacji programu studiów na kierunku prawo podatkowe i rachunkowość.

Uczelnia oferuje zróżnicowane formy merytorycznego, materialnego i organizacyjnego wsparcia studentów w zakresie przygotowania do prowadzenia działalności naukowej jak i w obszarach rynku pracy właściwych dla kierunku. Regulamin studiów przewiduje istotne z perspektywy wsparcia studenckiego instytucje oraz formy w zakresie studiowania, takie jak np. urlopy od zajęć, egzaminy komisyjne oraz indywidualna organizacja studiów. Studenci mogą również konsultować aspekty związane ze swoim procesem uczenia się z nauczycielami akademickimi, którzy prowadzą określone zajęcia. W związku z tym odbywają się regularne dyżury, których harmonogram jest dostępny na stronie internetowej Uniwersytetu. Dodatkowo studenci mają możliwość konsultacji z nauczycielami również poza godzinami dyżurów i zajęć, po indywidualnym kontakcie e-mailowym. Zainteresowane osoby mogą zostać objęte również opieką naukową nauczycieli akademickich w celu wsparcia ich w pierwszych krokach działalności naukowej oraz o charakterze bardziej praktycznym. Studenci mają możliwość korzystania z oprogramowania MS Teams, za pośrednictwem którego mogą odbywać m.in. wyżej wspomniane konsultacje z nauczycielami akademickimi.

Studenci kierunku są przygotowani do wejścia na rynek pracy i do działalności zawodowej w ramach praktyk zarówno obowiązkowych jak i nieobowiązkowych. Oprócz aspektów związanych z odpowiednią ofertą programową Uczelnia dodatkowo organizuje lub wspiera aktywności mające bezpośrednie przełożenie na potencjał zawodowy studentów. Biuro Karier pomaga również w przygotowaniu odpowiedniego CV, a także organizuje Uniwersyteckie Targi pracy w którym licznie uczestniczą studenci kierunku prawo podatkowe i rachunkowość. Uczelnia zapewnia studentom możliwość uzyskiwania stypendiów socjalnych, zapomóg, stypendium Rektora dla najlepszych studentów oraz stypendium dla osób z niepełnosprawnościami. Zainteresowani studenci mogą liczyć na wsparcie materialne w kontekście udziału w konferencjach naukowych, publikacjach oraz konkursach ogólnopolskich i międzynarodowych. Uczelnia zapewnia wsparcie dla osób wybitnych oraz motywuje do osiągania wysokich wyników w nauce. Przykładami takiej motywacji jest fakt, iż najlepsi i najbardziej zainteresowani nauką studenci uczestniczą w Projekcie Mentorskim – Absolwent VIP, dzięki któremu korzystając z wiedzy i doświadczenia ekspertów (absolwentów UŁ) nabywają wiedzę i umiejętności na wielu płaszczyznach. Oprócz wspomnianej już wcześniej indywidualizacji organizacji studiów oraz ustawowego stypendium Rektora dla najlepszych studentów, przewidziane zostały dodatkowe stypendia finansowane przez Uczelnię lub partnerów zewnętrznych oraz opieka nauczycieli akademickich dla wyróżniających się w nauce studentów. Przykładem takiego wsparcia jest projekt Science Hub UŁ która polega na trójstronnej pracy pomiędzy studentem, nauczycielem akademickim oraz podmiotem zewnętrznym. Na Wydziale działa również półrocznik studencki pt. "Paragraf. Studia

z Prawa i Administracji" gdzie studenci mają możliwość publikacji naukowych. Dodatkowo studenci ocenianego kierunku mogą zgłaszać swoje artykuły do czasopisma naukowego, które wydawane jest przez Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych UŁ (działające przy WPiA UŁ) od 1997 roku – na łamach „Kwartalnika Prawa Podatkowego”. Jednym z przykładów aktywności studentów kierunku Prawo podatkowe i rachunkowość są konferencje i spotkania organizowane przez koła naukowe dla wszystkich zainteresowanych tematyką rachunkowości, finansów i podatków. W latach 2018-2023 były to m.in.: warsztaty: Akademia Rachunkowości - prowadzone przez General Electric; Akademia Wiedzy BSS (Business Support Solution SA) „Rachunkowość okiem Managera – praktyczne wykorzystanie akademickiej teorii”; Warsztaty praktyczne z ACCA Poland z rachunkowości podatkowej; „Akademia Rachunkowości” warsztaty zorganizowane przez SKNR Sigma przeprowadzone przez: ogólnopolską firmę audytorsko - doradczą BDO: „Utrata wartości aktywów z elementami kreatywnej polityki w zakresie szacunków”, Infosys: „Podatek od towarów i usług w transakcjach międzynarodowych ze szczególnym uwzględnieniem transakcji wewnątrzspółnotowych – przepisy a praktyka”; Akademia Rachunkowości "Mechanizm podzielonej płatności oraz kontroli białej listy – praktyczne aspekty wdrożenia"; Targi talentów r. AICPA & CIMA (międzynarodowa organizacja zrzeszająca certyfikowanych księgowych oraz specjalistów z rachunkowości zarządczej) zorganizowało CGMA NEXGEN – targi kariery i edukacji, poświęcone przyszłości młodych osób w rachunkowości i finansach.

Wsparcie zapewniające przez Uczelnię uwzględnia różnorodne aktywności sportowe, organizacyjne i społeczne studentów. Obecnie na WPiA działa ponad 20 kół, na Wydziale Zarządzania UŁ funkcjonuje 8 studenckich kół naukowych. Mogą one liczyć na wsparcie finansowe ze strony władz wydziału. Studenci mają do dyspozycji szereg różnego rodzaju form pozadydaktycznych, które sprzyjają podniesieniu atrakcyjności studiowania. Mowa tu chociażby o aktywności sportowej (sekcje sportowe) czy artystycznej. Studenci mają zapewnione odpowiednie zaplecze infrastrukturalne pozwalające im aktywnie uprawiać sport. Wsparcie studentów uwzględnia i jest dostosowane do potrzeb osób studiujących na Uczelni. Uczelnia zapewnia szeroki zakres wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami. Osoby potrzebujące mają możliwość uzyskania odpowiedniego wsparcia w Akademickim Centrum Wsparcia, które odpowiedzialne jest za opiekę nad osobami z niepełnosprawnością, studiującymi na Uniwersytecie Łódzkim. Jego głównym zadaniem jest diagnozowanie potrzeb studentów z niepełnosprawnością, a w konsekwencji organizowanie form wsparcia dla takich interesariuszy oraz nadzór nad realizacją tych zadań. Do każdego przypadku pełnomocnicy Centrum podchodzą indywidualnie i zapewniają odpowiednie wsparcie wymagane w danym przypadku. Studenci z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się o wsparcie asystenta czy usługę transportową zapewniając bezpłatny transport na Uczelnię.

Ponadto uczelnia wspiera inne grupy studentów ze specjalnymi potrzebami zapewniając możliwość korzystania z darmowej konsultacji psychologa, logopedy czy prawnika czy dostęp do indywidualnej organizacji studiów.

Na Uczelni funkcjonuje w sposób prawidłowy system zgłaszania przez studentów skarg i wniosków. Każde ewentualne zgłoszenie jest rozpatrywane przez władze Wydziału. Stopień podejmowanych działań odpowiada randze rozpatrywanej sprawy. Rekomenduje się, aby studenci I roku byli zaznajamiani z aktualnymi procedurami dotyczącymi zgłaszania nieodpowiednich zachowań. Studenci mają możliwość spotkania się z władzami Wydziału podczas ich cotygodniowych dyżurów, a w sprawach niecierpiących zwłoki także w innych, indywidualnie ustalonych terminach. W następstwie złożenia skargi lub wniosku przeprowadzane jest wewnętrzne postępowanie wyjaśniające. Zasadą jest dążenie do ugodowego załatwiania spraw. Odpowiedzi udzielane są bez

zbędnej zwłoki, w oczekiwanej przez studenta formie. Swoje pomysły i uwagi studenci mogą też zgłaszać do samorządu studenckiego.

Uczelnia prowadzi działania edukacyjne i informacyjne z zakresu bezpieczeństwa studentów. Oprócz właściwych zajęć z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy na stronie internetowej widnieją informacje o najważniejszych aspektach związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa oraz wskazane są drogi postępowania, jeżeli takie bezpieczeństwo jest zagrożone. Uczelnia jest odpowiednio przygotowana do wspierania osób dotkniętych zjawiskiem dyskryminacji, przemocy wśród społeczności akademickiej oraz problemami natury psychologicznej poprzez działalność Zespołu ds. przeciwdziałaniu dyskryminacji oraz powołania przez Rektora Koordynatora ds. Przeciwdziałania Dyskryminacji i obbingowi.

Uczelnia zapewnia odpowiednie wsparcie samorządu studenckiego, co pozwala w sposób efektywny funkcjonować przedstawicielom studenckim. Członkowie organów samorządu studenckiego regularnie współpracują z władzami Uczelni. Zainteresowane osoby otrzymują wsparcie merytoryczne poprzez przypisanie odpowiednich nauczycieli akademickich lub innych pracowników Uczelni do opieki nad daną organizacją. Uczelnia przekazuje także środki na działalność studencką samorządowi studenckiemu oraz organizacjom studenckim (do których należy zaliczyć również koła naukowe). Samorząd studencki ma również zapewnione zaplecze infrastrukturalne w postaci własnego budynku, w którym znajduje się jego siedziba. Samorząd posiada również swoją stronę internetową i profile na portalach społecznościowych. Przedstawiciele samorządu zasiadają w organach Wydziału ds. dydaktyki i jakości kształcenia oraz regularnie opiniują zmiany w programie studiów oraz sylabusach.

Uczelnia przy uwzględnieniu partycypacji studenckiej monitoruje i ewaluuje szeroko pojęte wsparcie, w tym skuteczność funkcjonujących na Uczelni rozwiązań w aspekcie wsparcia studenckiego, formy wsparcia czy poziomu zadowolenia interesariuszy wewnętrznych. Działania te będą stanowić podstawę do podejmowania pożądanych z perspektyw studenckiej zmian. Studenci mogą zgłaszać swoje uwagi i postulaty bezpośrednio do władz Wydziału lub poprzez samorząd studencki.

Przedstawiciele studenccy zasiadają w ciałach odpowiedzialnych za poziom jakości kształcenia na Uczelni i tym samym mają wpływ na bieżące problemy studenckie i możliwości ich rozwiązania. Programy studiów i sylabusy są opiniowane przez samorząd studencki.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.			
2.			

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne i przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi społecznemu i naukowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiągnięciu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągnięcia bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich. System opieki i wsparcia należy określić jako kompleksowy, odnoszący się do wszystkich istotnych z perspektywy studenta aspektów. Podejmowane działania należy uznać za wszechstronne oraz zorientowane na studenta. Dedykowane wsparcie odpowiada indywidualnym potrzebom oraz oczekiwaniom studentów. Wszelkie rodzaje wsparcia i działalności Uczelni dostosowane są również do różnych grup studentów, w szczególności osób z niepełnosprawnościami. Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Rekomendacje

1. Rekomenduje się, aby studenci I roku byli zaznajamiani z aktualnymi procedurami dotyczącymi zgłaszania nieodpowiednich zachowań.

Zalecenia

Brak

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

W Uniwersytecie Łódzkim na kierunku prawo podatkowe i rachunkowość zapewnia się publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach. Dostęp jest zapewniony poprzez stronę internetową uczelni, Biuletyn Informacji Publicznej oraz tablice ogłoszeń znajdujące się w budynku Uczelni.

Na stornie znajdują się także zakładki, gdzie student, kandydat czy inna osoba zainteresowana może odnaleźć informacje o bieżącej działalności Uczelni/Wydziałów (sukcesach studentów i wykładowców, konferencjach, spotkaniach, inicjatywach).

W powiązaniu z informacjami znajdującymi się w BIP-ie oraz na stronach i podstronach uczelni zasadna jest konkluzja, że – poza zastrzeżeniami dotyczącymi regulowania wielkości czcionki i kontrastu - informacja jest dostępna dla jak najszerszego grona odbiorców, w sposób gwarantujący łatwość

zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem. Informacja jest kompletna i obejmuje: cel kształcenia, kompetencje oczekiwane od kandydatów, warunki przyjęcia na studia i kryteria kwalifikacji kandydatów, terminarz procesu przyjęć na studia, program studiów, w tym efekty uczenia się, opis procesu nauczania i uczenia się oraz jego organizacji, charakterystykę systemu weryfikacji i oceniania efektów uczenia się, w tym uznawania efektów uczenia się uzyskanych w systemie szkolnictwa wyższego oraz zasad dyplomowania, przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe, charakterystykę warunków studiowania i wsparcia w procesie uczenia się.

Strona internetowa Uczelni nie jest natomiast prowadzona jest w sposób w pełni uwzględniający wymagania dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami: brak jest możliwości regulowania wielkości czcionki i kontrastu. Strona zawiera natomiast tłumaczenie języka migowego.

Informacje zawarte w powyższych miejscach są stale monitorowane i na bieżąco uaktualniane pod kątem potrzeb i wymagań kandydatów na studia, studentów i pracodawców. Wyniki monitorowania są wykorzystywane do doskonalenia dostępności i jakości informacji o studiach.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.			
2.			

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Na kierunku prawo podatkowe i rachunkowość w Uniwersytecie Łódzkim informacja o studiach jest dostępna publicznie dla jak najszerszego grona odbiorców, w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem. Strona nie jest natomiast dostosowana do osób ze szczególnymi potrzebami poprzez możliwość regulacji kontrastu i wielkości czcionki, natomiast daje możliwość tłumaczenia języka migowego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami informacje umieszczane są w Biuletynie Informacji Publicznej, a także na stronach internetowych wydziału i uczelni oraz specjalnie dedykowanych serwisach dla kandydatów. Dostępność i aktualność informacji są badane regularnie, a wyniki przeprowadzonej oceny wykorzystywane są do doskonalenia procedur upowszechniania informacji.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Tłumaczenie strony na język migowy.

Rekomendacje

Brak

Zalecenia

Zaleca się dostosowanie strony internetowej do osób ze szczególnymi potrzebami poprzez możliwość regulacji wielkości czcionki i kontrastu.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Na Uczelni funkcjonuje szereg skoordynowanych rozwiązań, nazwany łącznie Wewnętrznym Systemem Zapewniania Jakości Kształcenia, normowany zarządzeniem Dziekana z dnia 14 listopada 2011 r. Oceniany kierunek również objęty jest tym systemem. Zarządzenie określa kompetencje szeregu osób oraz zespołów, sprawujących nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad jakością kształcenia i programami studiów. Centralnym elementem wskazanego systemu jest Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, a jako drugie najważniejsze ciało wskazano Zespół Programowy.

W ramach przyjętej procedury zatwierdzania, zmian oraz wycofywania programów studiów jednostki organizacyjne WPIA UŁ co roku zgłaszać mogą propozycje zmian programowych. Wszystkie proponowane zmiany w programie muszą zostać zaopiniowane przez Wydziałową Radę Samorządu Studentów. Tym samym zapewniony jest udział interesariuszy wewnętrznych, zewnętrzni zaś reprezentowani są w Forum Partnerów i Centrum Wiedzy Eksperckiej.

Skutkiem działania wskazanego systemu jest dwukrotna zmiana programu studiów "Prawo podatkowe i rachunkowość", dokonana w 2019 i 2022 r. Przy dokonywaniu ostatnich zmian wzięto pod uwagę miarodajne dane i informacje, uzyskane dzięki analizie ankiet studenckich, śledzenia karier absolwentów kierunku, uzyskanych opinii kadry nauczającej i jednostek organizacyjnych oraz interesariuszy zewnętrznych.

Należy jednak także w tym miejscu przypomnieć o problemach stwierdzonych i opisanych szczegółowo w ramach oceny Kryteriów 2, 3 i 9. W uzasadnieniu oceny Kryterium 2 wskazano, że nakład pracy przypisany do zajęć *egzamin magisterski* mierzony liczbą punktów ECTS (a w konsekwencji nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów) nie został poprawnie oszacowany i opisany, jak również, że jednostka nie zapewnia możliwości wyboru zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS. Odnośnie do kryterium 3 stwierdzono nienależyte kontrolowanie stosowania systemu antyplagiatowego w procesie weryfikacji prac dyplomowych. W kontekście Kryterium 9 wskazano natomiast, że strona internetowa Wydziału Prawa i Administracji nie jest dostosowana do osób ze szczególnymi potrzebami poprzez możliwość regulacji kontrastu i wielkości czcionki. Wystąpienie wskazanych problemów oznacza, że w tych miejscach zawiodła dokonywana przez wskazane organy systematyczna ocena metod

weryfikacji i oceny efektów uczenia się w ramach kierunku. Tym samym system weryfikacji i oceny spełnia założenia formalne, ale wykazuje pewne braki w działaniu, gdyż nie wyłapał wskazanych wyżej błędów.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.			
2.			

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Jakość kształcenia i program ocenianego kierunku studiów podlegają złożonemu systemowi kontroli, opartemu na jasnych procedurach. Na pozytywną ocenę zasługuje zwłaszcza stałe monitorowanie funkcjonowania programu studiów, w które zaangażowana jest kadra dydaktyczna, studenci oraz interesariusze zewnętrzni. Niedawno dokonane zmiany programowe świadczą o tym, że opisany system działa zasadniczo dobrze i pozytywnie wpływa na kształt programu studiów. Wskazane niedociągnięcia w zakresie monitorowania metod weryfikacji i oceny efektów uczenia się w ramach kierunku wymagają systemowej naprawy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Rekomendacje

Brak

Zalecenia

Zaleca się weryfikację programu studiów pod kątem jego zgodności z wymogami systemu punktów ECTS. Należy również poprawić monitoring raportów antyplagiatowych oraz wyprowadzić systemowe w celu uniknięcia ryzyka plagiatów na kierunku.